

Sammanfattning

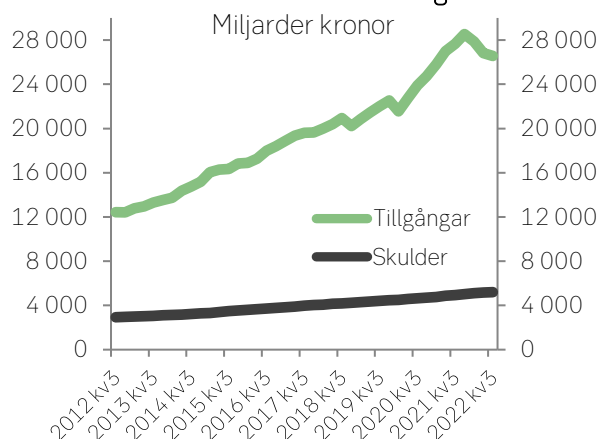
Hushållens förmögenhet fortsätter krympa

- Hushållens tillgångar minskade med 268 miljarder kronor till 26 551 miljarder kronor
- Skulderna ökade med 31 miljarder kronor till 5 200 miljarder kronor
- Hushållens nettotillgångar minskade med 299 miljarder kronor (-1,4 procent)

De ekonomiska osäkerheterna vi sett under året präglade också det tredje kvartalet. Hushållens framtidstro om sin ekonomi var dystrare än både under 90-talskrisen och finanskrisen 2008. Trots att kvartalet inleddes med en dubbelhöjning av styrräntan fortsatte inflationen att stiga, vilket föranledde att Riksbanken höjde styrräntan med en hel procentenhet i september. Stigande bolåneräntor och elpriser bidrog till att bostadsmarknaden blev alltmer kylig med en nedgång på 3 procent och det kunde konstateras att det inte längre handlade om en tillfällig dipp. Snarare en större priskorrigering där säljare och köpare hade allt svårare att mötas. Samtidigt fortsatte de finansiella marknaderna i negativ riktning och låg vid kvartalets slut på minus 4,6 procent (OMXSPI). De fortsatta nedgångarna på börsen och bostadsmarknaden ledde till att hushållens förmögenhet sjönk ytterligare ett kvartal och är nu 7 procent lägre än toppnoteringen vid utgången av 2021. En minskning med närmare 2 000 miljarder kronor.

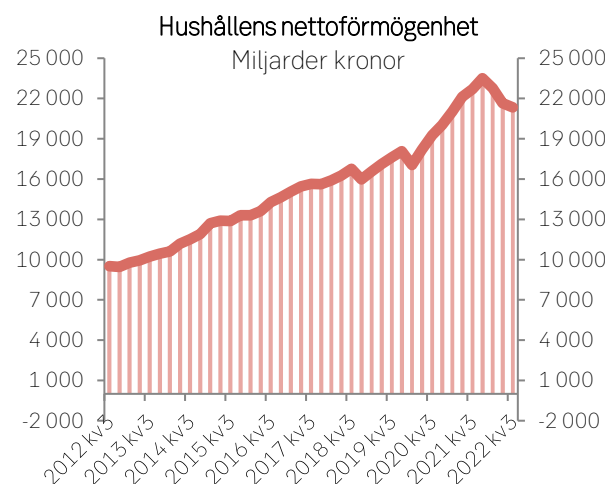
Under kvartalet minskade hushållens samlade förmögenhet med 268 miljarder kronor till 26 551 miljarder kronor. Medan fastighetstillgångarna och aktietillgångarna utvecklades negativt under kvartalet var räntetillgångarna näst intill oförändrade och ökade enbart med 0,5 miljarder kronor. Aktietillgångarna minskade med 138 miljarder kronor, en nedgång med 1,6 procent jämfört med förra kvartalet, och fastighetstillgångarna sjönk med 130 miljarder kronor, en minskning med 1,0 procent. Förmögenheten utvecklades negativt för tredje kvartalet i rad. Senast det hände var under mitten av 2011 i samband med Eurokrisen.

Hushållens balansräkning

Tillgångarna består av bostäder, försäkringar, aktiesparande, fondsparande, sparkonto, premiepension och obligations-sparande. Den enskilt största tillgången, bostäder, utgör nästan hälften av den samlade förmögenheten. Samtidigt har aktietillgångarna växt till att motsvara en tredjedel av förmögenheten. Det innebär att tillgångarna till stor del drivs av utvecklingen på bostadsmarknaden och börsen och endast i mindre utsträckning av det kvartalsvisa nysparandet.

Den andra sidan av hushållens balansräkning, den aggregerade skuldstocken, fortsatte att stiga under det tredje kvartalet. Skulderna steg med 31 miljarder kronor, en ökning med 0,6 procent. Det är första gången på nästan 10 år som skuldökningstakten är under 1 procent. De samlade skulderna har stigit stadigt under hela Sparbarometerens historia. Vid utgången av tredje kvartalet uppgick de till 5 200 miljarder kronor. På årsbasis har skulderna vuxit med 5,2 procent, vilket är långsammare än föregående kvartal då förändringen var 6,3 procent. Tillgångssidan minskade för tredje kvartalet i rad vilket tillsammans med stigande hushållsskulder gör att hushållens samlade nettoförmögenhet, tillgångar minus skulder, minskade. Hushållens nettoförmögenhet sjönk med 1,4 procent och låg vid utgången av det tredje kvartalet på 21 351 miljarder kronor.

Hushållens nysparande under tredje kvartalet uppgick till 85 miljarder kronor. Det är 19 miljarder kronor mindre än motsvarande kvartal förra året och knappt hälften så mycket som nysparandet under föregående kvartal. Nysparandet drevs till största delen av sparande i tjänstepensioner (41 miljarder) och direktägda aktier (16 miljarder)

Kv3 2022 ¹	Miljarder kronor
Ingående värde	26 818
Förändring räntetillgångar	+0
Förändring aktietillgångar	-138
Förändring fastighetstillgångar	-130
Varav nysparande	+85
Utgående värde	26 551
Skulder	-5 200
Nettotillgångar	21 351

¹ Avrundade siffror vilken kan bidra till differens i summering av tabell.

Tillgångar

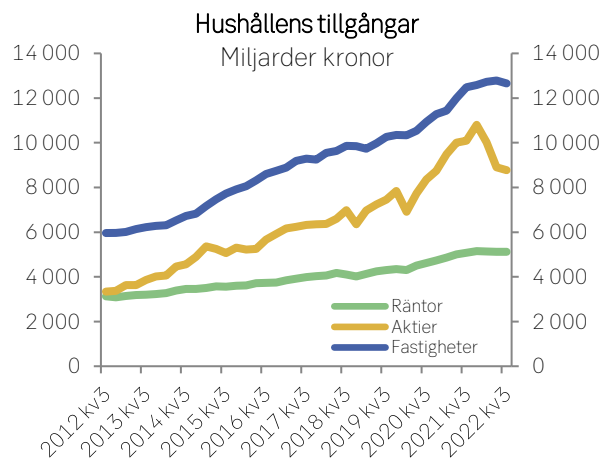
Börs och bostad minskar förmögenheten

- Hushållens aktietillgångar sjönk med 138 miljarder kronor
- Fastighetstillgångarna sjönk med 130 miljarder kronor
- Nysparande på 85 miljarder under tredje kvartalet

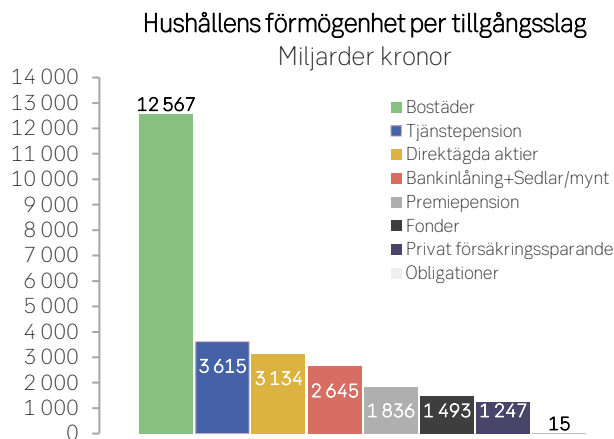
Efter två kvartal av tvåsiffriga nedgångar på Stockholmsbörsen (OMXSPI) var tredje kvartalet något lugnare med en negativ utveckling på knappt 5 procent. Hushållens aktietillgångar har således minskat med 19 procent sedan årsskiftet. Trots det fortsätter hushållen att köpa aktier, samtidigt som de ytterligare ett kvartal nettosäljer fonder. Sparande på konto har minskat drastiskt och uppgår bara till 8 procent av vad hushållen sparade på bankkonto förra kvartalet. Den negativa utvecklingen på bostadsmarknaden har nu också börjat visa sig i statistiken där fastighetstillgångarna har minskat i värde för första gången sedan 2020.

Tillgångarna sjönk med 268 miljarder kronor, vilket motsvarar en nedgång på 1 procent. Hushållens bruttoförmögenhet uppgick vid utgången av tredje kvartalet till 26 551 miljarder kronor. Nedgången under kvartalet berodde främst på sjunkande aktietillgångar (-1,6 procent) som står för en tredjedel av hushållens förmögenhet. En betydligt mildare nedgång än under föregående kvartal (-11,1 procent). Även hushållens fastighetstillgångar, som utgör 48 procent av de samlade tillgångarna, utvecklades negativt (-1 procent). Senast fastighetstillgångarna sjönk med över 1 procent var kvartal ett, 2019. Räntetillgångarna var mer eller mindre oförändrade men utgör knappt en femtedel av hela förmögenheten och får därmed begränsat genomslag på helheten. Tillgångarna fördelas mellan 5 126 miljarder kronor i räntetillgångar, 8 769 miljarder kronor i aktierelaterade tillgångar och 12 656 miljarder kronor i fastigheter.

Nettoförmögenheten, tillgångar minus skulder, utvecklades negativt för tredje kvartalet i rad och uppgick vid utgången av september till 21 351 miljarder kronor. Utvecklingen drevs till största delen av en negativ börsutveckling som fick hushållens aktietillgångar att minska med 138 miljarder kronor.

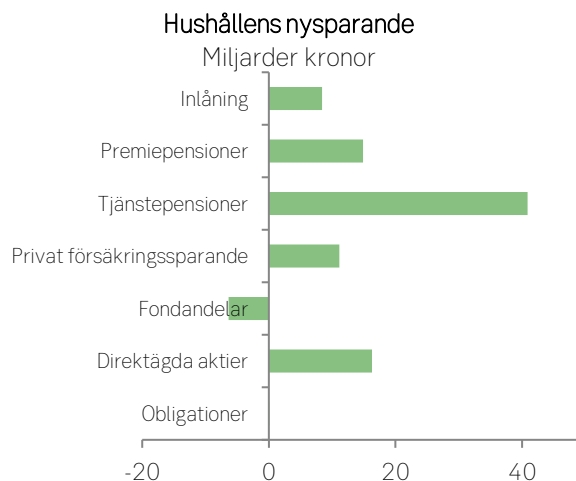

Om hushållens förmögenhet i stället delas in i fler tillgångskategorier blir det tydligt att bostäder är den enskilt största tillgången på 12 567 miljarder kronor och är mer än tre gånger så stor som hushållens näst största tillgång, tjänstepension (3 615 miljarder kronor). På mindre än 10 år har bostadstillgångarna mer än fördubblats i värde.

Hushållens nysparande på 85 miljarder kronor under det tredje kvartalet är 18 procent lägre än samma kvartal förra året, och 57 procent lägre än föregående kvartal. Största nysparandet var i tjänstepension på 41 miljarder kronor. Därefter följer direktägda aktier (+16 miljarder), premiepension (+15 miljarder), privat försäkringssparande (+11 miljarder), sparande på konto (+8 miljarder), obligationer (0,07 miljarder) och fondsparande (-6 miljarder).

Hushållen fortsätter spara, om än i något lägre utsträckning än de senaste två åren. För ett tredje kvartal är det däremot ett starkare sparande än genomsnittet senaste tio åren (75 miljarder). Likt förra kvartalet ser vi en nettoförsäljning av fonder. Sparande på konto är därtill betydligt lägre än föregående kvartal (101 miljarder). Att hushållens sparande minskat drastiskt sedan föregående kvartal kan förklaras av att det blivit dyrare att leva och många behöver lägga mer pengar på utökade kostnader. En trend som förstärks i senaste Sparkollen där fler hushåll planerar att minska sitt sparande kommande halvår. Under de senaste 12 månaderna har hushållen nysparat 576 miljarder kronor vilket är nästan 50 procent mer än snittet senaste tio åren.

Skulder

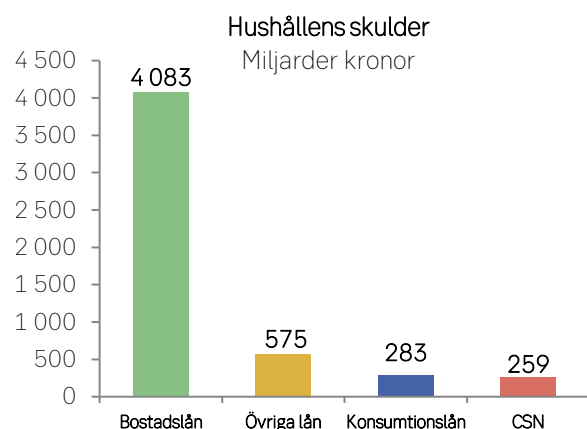
Lägsta skuldökningstakten på över 25 år

- Hushållens samlade skulder uppgick till 5 200 miljarder kronor
- Skulderna ökade med 0,6 procent under tredje kvartalet
- Bostadslånen steg med 0,8 procent

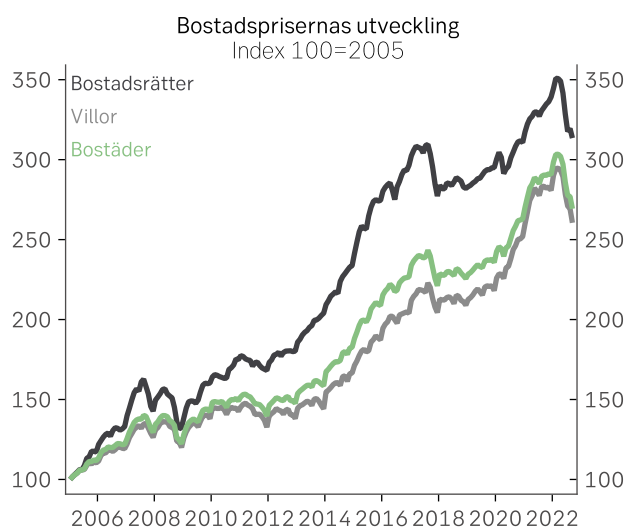
Att hushållen påverkas av det ekonomiska läget börjar nu också visa sig på skuldsidan där den kvartalsvisa skuldökningstakten är den lägsta under hela Sparbarometerens historia. En allmän ekonomisk osäkerhet får många att bli mer försiktiga i sitt agerande. Både viljan och möjligheten att ta på sig lån dämpas när köpkraften reduceras av inflationen och bolånen blir dyrare till följd av högre räntor. Skulderna fortsätter dock att öka, främst drivet av ökade bolån.

Hushållens samlade skulder ökade med 31 miljarder kronor (+0,6 procent) under kvartalet och uppgick vid utgången av september till 5 200 miljarder kronor. I kronor räknat var det den lägsta skuldökningen från ett kvartal till ett annat sedan början av 2013. Skulderna stiger stadigt kvartal efter kvartal och motsvarar idag mer än fyra gånger den svenska statsskulden. Skulderna består av bostadslån, studielån hos CSN, konsumtionskrediter och övriga lån hos finansbolag. Dessa skulddelar utvecklas i olika takt och från olika nivåer och bidrar därmed i olika utsträckning till totalnoteringen. Medan studielånen utvecklades i något snabbare takt jämfört med föregående kvartal utvecklades bostadslånen i en långsammare takt medan konsumtionslån och övriga lån minskade.

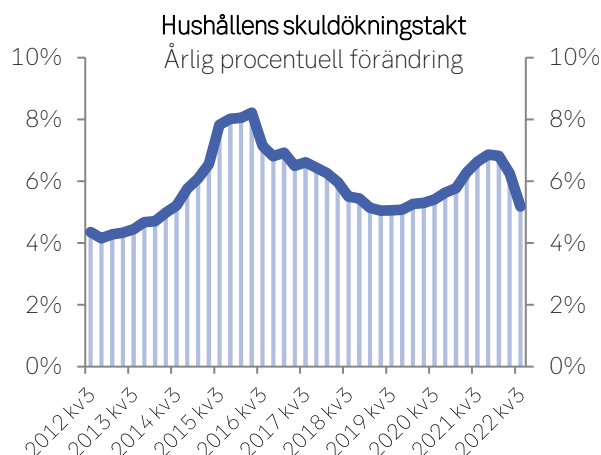
Hushållens studieskulder (hos CSN) låg under tredje kvartalet på 259 miljarder kronor, en ökning med 0,6 procent från föregående kvartal. Konsumtionslånen på 283 miljarder minskade med 0,7 procent. Senast konsumtionslånen minskade var i början på 2016. Totalt står studieskulder och konsumtionslån för knappt 10 procent av alla skulder. Det gör att de får ett begränsat genomslag på skuldstocken, till skillnad från exempelvis hushållens bolåneskulder som står för nästan 80 procent av skuldstocken. Under tredje kvartalet minskade kategorin övriga lån med 0,3 procent till 575 miljarder, vilket de inte gjort sedan kvartal fyra 2019. Övriga lån definieras som utlåning till företag/hushåll exklusive bostadslån samt all utlåning till hushållens icke vinstdrivande organisationer.

Den största delen av lånestocken är bostadslån vilka fortsatte att växa både på kvartalsbasis med 33 miljarder (0,8 procent) och på årsbasis (5,7 procent). Den årliga tillväxttakten har däremot sjunkit två kvartal på rad. Bostadslånen utgör 78 procent av hela skuldstocken. Den viktigaste förklaringen till bostadslånens höga andel av den totala skuldstocken är den starka boprisutvecklingen det senaste decenniet. En utveckling som accelererade under pandemin. Bostadslånen är också den enda skuldkategori som aldrig minskat under Sparbarometerens nästan 30 år långa historia. Sedan första kvartalet har bostadspriserna däremot sjunkit med 11 procent och det mesta talar för att priserna kommer fortsätta falla fram till mitten av 2023. Det skulle kunna bryta den ständigt uppåtgående trenden när hushållen inte vill, kan eller behöver ta på sig lika stora bolån. Något som blir intressant att följa framgent i Sparbarometeren.

Sammantaget fortsätter hushållens skulder att stiga och når vid utgången av kvartalet en ny toppnotering på 5 200 miljarder. Skuldökningstakten som årlig procentuell förändring är 5,2 procent och har således sjunkit tre kvartal i rad. Flera år av starka uppgångar har därmed tappat i fart och bytt riktning.

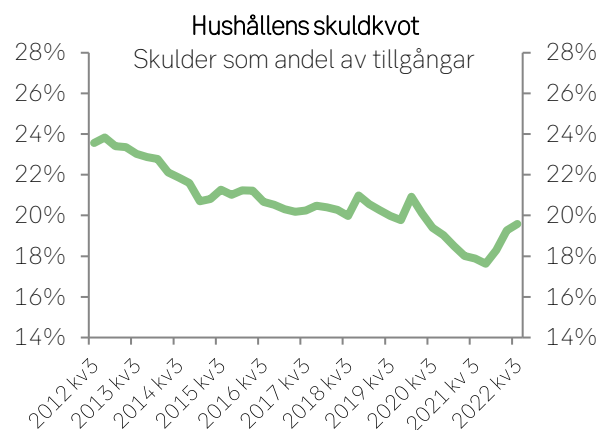

Skuldkvot

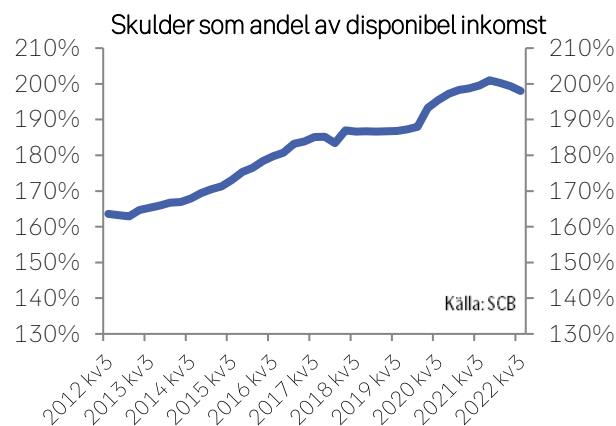
Hushållens räntekvot stiger kraftigt

- Skulderna som andel av förmögenheten ökar till 19,6 procent
- Skulderna som andel av disponibel inkomst sjunker till 198 procent
- Räntekvoten stiger till 4,8 procent

Hushållens balansräkning fortsätter att dra åt två olika håll även under årets tredje kvartal. Förmögenheten vänder ner i samband med en svag bostadsmarknad och skakiga börser, samtidigt som skulderna fortsätter att öka. Kombinationen gör att hushållens skuldkvot, de aggregerade skulderna som andel av de aggregerade tillgångarna, fortsatte att öka under det tredje kvartalet till 19,6 procent (+0,3 procentenheter). Skulderna ökade med 0,6 procent (+31 miljarder), samtidigt som hushållens tillgångssida minskar med 268 miljarder (-1 procent). Sammantaget innebär det att skuldkvoten fortsätter uppåt för tredje kvartalet i rad.

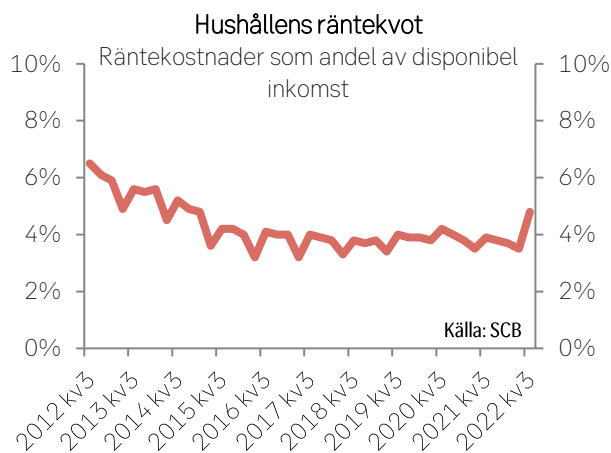
Om man tittar på hushållens skulder som andel av disponibel inkomst minskar den under årets tredje kvartal. Under kvartalet växte hushållens disponibla inkomster snabbare än skulderna vilket resulterade i att skuldkvoten minskar något från föregående kvartal och ligger nu på 198 procent. Trenden med stigande skuldkvot har nu brutits efter ett par år av kraftiga uppgångar.

I SEB:s Sparbarometer studerar vi skulderna både i förhållande till hushållens disponibla inkomster och till de samlade tillgångarna. Skulder i relation till tillgångar fortsätter uppåt efter en minskad förmögenhetssida. Samtidigt stiger de disponibla inkomsterna snabbare än skulderna vilket gör att den kvoten sjunker ytterligare ett kvartal. Det ena måttet är inte mer korrekt än det andra men den historiska utvecklingen visar att analysen av hushållens skuldsättning inte blir komplett utan att både tillgångar och inkomster inkluderas. Det är viktigt att förstå både hushållens balans- och resultaträkning när man analyserar hushållens skuldsättning.

För att få en helhetsbild av hushållens skuldsättning är även ett tredje och kompletterande mått viktigt, den så kallade räntekvoten. Den mäter relationen mellan hushållens ränteutgifter och hushållens disponibla inkomster. De senaste årens låga och sjunkande räntor har gjort att räntekvoten fallit trots att skulderna stigit. Trenden har varit nedåtgående sedan slutet av 2011, men under de senaste 5-6 åren har räntekvoten planat ut runt 4 procent vilket sammanfaller med den period som Riksbanken hade minusränta.

Under kvartalet höjde Riksbanken styrräntan vid två tillfällen för att få bukt med den höga inflationen. Vid utgången av september hade styrräntan stigit från 0,25 procent till 1,75 procent. De rejäla höjningarna återspeglas i hushållens räntekvot som fick en rekyl uppåt. Under tredje kvartalet låg räntekvoten på 4,8 procent. En ökning med 37 procent från föregående kvartal (3,5 procent) och den högsta på nästan åtta år. Framöver väntas räntekvoten stiga ytterligare i takt med att både styrräntan och bolåneräntorna höjs. En period där det varit nästan gratis att låna pengar är nu passerad och många hushåll kommer behöva omprioritera sin budget för att tackla de stigande kostnaderna.

De svenska hushållens skuldsituation ser alltså olika ut beroende på vilket mått man använder. Det som är gemensamt för dem är att de aggregerade nominella skulderna stigit under hela mätperioden. Avgörande för hur måtten förändrats över tid har alltså inte varit om skulderna gått upp eller ner utan hur de disponibla inkomsterna, det generella ränteläget och hushållens tillgångar har utvecklats.

Definitioner och källor

Definitioner

Tillgångar	Bostäder, direktägda aktier, tjänstepensioner, privat försäringssparande, fonder, inlåning (inkl. bankkonto, riksgäldsspar, sedlar och mynt), premiepensionssparande och obligationer
Bostäder	Taxeringsvärde enligt Skatteverkets typkoder och marknadsvärdesberäkning med SCB:s köpeskillingskoefficient. Observera att justering gjorts gentemot tidigare kvartal då Skatteverket justerat sina definitioner och typkoder
Skulder	Bostads-, konsumtions-, CSN- och övriga lån
Nettoförmögenheten	Tillgångar – skulder
Skuldkvot	Skulder/Tillgångar
Nysparande	Nettotransaktioner i respektive kategori

Källor

- Pensionsmyndigheten
- SEB
- Svensk Försäkring
- Statistiska centralbyrån (SCB)
Valueguard

Denna rapport publicerades 1 december 2022

Américo Fernández

Privatekonom
070-739 45 64

Susanne Eliasson

Senior privatekonomisk analytiker
070-763 65 88

Amie Berglund

Privatekonomisk analytiker
Ansvarig för sammanställningen av Sparbarometern
070-739 41 51

Niklas Magnusson

Presskontakt
070-763 82 43